

METODICKÉ VYSVETLIVKY

Hrubý obrat

Publikácia Hrubý obrat – Ekonomický účet - vybrané ukazovatele v poľnohospodárstve za rok 2021 je zostavená z výsledkov spracovania Ročného výkazu produkčných odvetví v poľnohospodárstve (Roč Poľ 1 - 01, Roč Zav 1 - 01). Do spracovania vstúpil súbor závodných jednotiek za podnikateľské subjekty zapísané do obchodného registra **s počtom zamestnancov 20 a viac osôb** (závodné jednotky - ZJ s prevažujúcou činnosťou poľnohospodárstvo, divízia 01 a 03 štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE Rev.2) a organizácie **s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov EUR a viac**, ktoré sú vedené v registri organizácií Štatistického úradu Slovenskej republiky.

Hrubý obrat (HO) predstavuje produkciu výrobkov, tovaru a služieb (komerčných a nekomerčných) vyprodukovanú tuzemskými produkčnými jednotkami v danom období, pričom je zahrnutá aj produkcia, ktorá nevstupuje na trh.

Hrubá poľnohospodárska produkcia sa zisťuje za výrobky zahrnuté v skupinách kódov štatistickej klasifikácie produktov podľa činnosti (CPA) 011110 až 011300 - **rastlinná výroba** v EUR a v skupinách kódov štatistickej klasifikácie produktov podľa činnosti (CPA) 014110 až 014930 a 030010 - **živočíšna výroba** v EUR. Vypočíta sa ako suma za predaj mimo podnik, vnútro podnikový obrat, rozdiel stavu zásob hotových výrobkov a zvierat (stav k 31.12. – stav k 1.1.).

Údaje o hrubej poľnohospodárskej produkcii z hrubého obratu sú spracované za SR, kraje a okresy podľa druhu vlastníctva, právnej formy a kategórií počtu pracovníkov v triedení na:

- malé podniky s počtom zamestnancov	20 až 24
- malé podniky s počtom zamestnancov	25 až 49
- stredné podniky s počtom zamestnancov	50 až 249

Prehľad o hrubej poľnohospodárskej produkcii z hrubého obratu vrátane odhadov za organizácie zapísané do obchodného registra s počtom zamestnancov do 19 osôb, súkromne hospodáriacich roľníkov a drobných pestovateľov a chovateľov je uvedený na strane 24. **Veľké podniky s počtom zamestnancov 250 a viac sa v publikácii nenachádzajú.**

Poznámka:

Veľké D (D)	- údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter
Ležatý krížik (x)	- zápis nie je možný z logických dôvodov
Ležatá čiarka (-)	- v tabuľke na mieste čísla znamená, že jav sa nevyskytoval

Ekonomický účet

Ekonomické účty za poľnohospodárstvo sú publikované EUROSTAT-om od roku 1964. Zo začiatku koncepcie, definície a pravidiel účtovania neboli jednotné. Zásadná zmena nastala v roku 1969, kedy šesť členských štátov začalo používať Európsky systém integrovaného účtovníctva (ESA). Revízia systému národných účtov (ESA) v roku 1995 a nevyhnutné prispôbenie sa ekonomickému a štrukturálnemu vývoju v sektore poľnohospodárstva a lesníctva viedli k radikálnym zmenám v základnej metodike používanej pre ekonomické účty za poľnohospodárstvo a lesníctvo.

Od roku 2014 bola do ekonomických účtov za poľnohospodárstvo implementovaná nová revízia **ESA 2010**.

V roku 2004 bolo vydané nariadenie (ES) č. 138/2004 Európskeho parlamentu a Rady o ekonomických účtoch pre poľnohospodárstvo v Spoločenstve, do ktorého boli v rokoch 2005 až 2014 doplnené zmeny niektorých článkov.

Hlavný účel ekonomických účtov za poľnohospodárstvo je analyzovať výrobný proces a hospodársky výsledok, ktorý je ním vytvorený. Účty sú preto založené na koncepcii odvetvia.

Publikácia obsahuje regionálne účty za poľnohospodárstvo v územnom členení podľa NUTS 2 za Slovenskú republiku.

Za poľnohospodárske odvetvie sa považuje zoskupenie všetkých závodných jednotiek na miestnej úrovni, ktoré vykonávajú nasledovné ekonomické aktivity:

- rastlinná výroba vrátane zeleninárstva a záhradníctva
- živočíšna výroba
- rastlinná výroba kombinovaná so živočíšnou výrobou
- služby pre rastlinnú a živočíšnu výrobu
- lov, odchyt zveri a odchov zveriny vrátane súvisiacich služieb.

Použitie lokálnej závodnej jednotky ako základu pre poľnohospodárske odvetvie si vyžaduje zaznamenanie nepoľnohospodárskych druhotných činností tam, kde sa nedajú odlíšiť od hlavnej poľnohospodárskej činnosti.

Ekonomické účtovníctvo pre poľnohospodárstvo je založené na koncepcii odvetvia. Účty bežných transakcií sú:

- účet produkcie
- účet tvorby dôchodku
- účet podnikateľského zisku
- kapitálový účet

Účet produkcie zaznamenáva transakcie spojené s produkčným procesom. Obsahuje produkciu (zdroje) a jej použitie vo forme medzispotreby. Výsledok je pridaná hodnota, ktorá sa vykazuje buď bez spotreby fixného kapitálu (hrubá pridaná hodnota), alebo po odpočítaní spotreby fixného kapitálu (čistá pridaná hodnota).

Účet tvorby dôchodku vyjadruje tvorbu dôchodku odvetvia ako výsledok výrobného procesu (čistá pridaná hodnota), spotreby práce (odmeny zamestnancom) a pôsobenia nástrojov hospodárskej politiky štátu (dane a subvencie).

Účet podnikateľského zisku umožňuje merať dôchodok, ktorý je identický s kategóriou zisku pred zdanením a rozdelením tak, ako sa vyjadruje v podnikateľskom účtovníctve.

Kapitálový účet umožňuje stanoviť rozsah, v rámci ktorého bola hrubá tvorba fixného kapitálu (HTFK) financovaná z úspor a majetkových transferov.

Celková produkcia poľnohospodárskeho odvetvia je sumou produkcie poľnohospodárskych produktov a tovaru a služieb vyrobených v neoddeliteľných nepoľnohospodárskych vedľajších činnostiach.

Medzispotreba predstavuje hodnotu všetkých výrobkov (iných ako fixný kapitál) a služieb spotrebovaných za príslušné obdobie pri produkcii iných výrobkov a služieb. Medzispotreba je vymedzená ako spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovateľných dodávok v rámci externých nákupov, spotreba nakupovaných služieb, spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovateľných dodávok a služieb od sesterských závodných jednotiek, manká a škody.

Pridaná hodnota je bilančnou položkou a vypočíta sa odpočtom medzispotreby od produkcie.

Tvorba hrubého fixného kapitálu pozostáva z výdavkov na nové kapitálové statky, alebo z iných špecifických výdavkov, ktoré vynakladajú výrobcovia na výroby a služby za účelom zachovania, zvýšenia alebo rozšírenia svojej výrobnéj kapacity, alebo vytvorenia nových výrobných možností v budúcnosti.

Zmena stavu zásob sa definuje ako rozdiel medzi prírastkami a úbytkami zásob príslušného obdobia. Zásoby zahŕňajú skladovaný materiál, nedokončenú výrobu, polotovary vlastnej výroby, výrobky, zvieratá a skladovaný tovar.

Odmeny zamestnancov zahrňujú celkové odmeny v peňažnej podobe alebo naturáliách, ktoré platí zamestnávateľ zamestnancovi ako odmenu za vykonanú prácu, ktorú zamestnanec vykonal počas daného obdobia. Členia sa na mzdy a platy a sociálne príspevky zamestnávateľov.

Regionálne účty za poľnohospodárstvo sú adaptáciou ekonomického účtu za poľnohospodárstvo na regionálnu úroveň NUTS 2 za Slovenskú republiku.

Publikácia je vypracovaná v spolupráci s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Oprava: V publikácii za rok 2021 sme spresnili údaje o poľnohospodárskej pracovnej sile za rok 2020 (Tab. 54, 59, 64, 69, 74). Revidované údaje vychádzajú z výsledkov Poľnohospodárskeho cenzu fariem za rok 2020.